

135. SOHBET

“BİZİ ALDATAN BİZDEN DEĞİLDİR!”¹

Ebû Hureyre (ra) anlatıyor: “Resûlullah (sav) (Medine pazarında dolaşırken) bir buğday yığınının yanına geldi. Elini o yığının içine daldırınca parmakları ıslandı. Satıcıya, ‘*Bu (ıslaklık) da nedir buğday sahibi?*’ diye sordu. O da, ‘Üzerine yağmur yağmıştı ey Allah’ın Resûlü!’ dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: ‘*Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmını üste koyman gerekmez miydi? Aldatan benden değildir!*’²

Rivayet edilen Hadîs-i Şerif’te belirtildiği üzere, Allah’ın Rasulu (sav) bir gün Medine pazarına çıkmış ve dolaşırken bir buğday yığını dikkatini çekmiş. Satıcı kuru ve ıslak olan buğdayı ayırmadan satışa sunmak suretiyle insanları aldatmaktaymış. Buna binaen Resulullah

[...] مَنْ غَشَّائًا فَلَيْسَ مِنَّا!

“Müslümanlar arasında aldatma olmaz! Bizi aldatan, bizden değildir!” diye buyurmuştur.³

Peki aldatmak tam olarak ne anlama geliyor? Aldatmak; karşı tarafı yanıltmak, hile ve oyuna getirmek, kandırmak, dolandırmak, sözünde durmamak anlamlarına gelir. İnsanları aldatmanın ise üç önemli boyutu vardır:

1. İman ile aldatmak

İnanmadığı halde inanmış gibi yapıp da, Müslümanların arasında fitne yayan kişiler münafıklardır. Münafıklar iman yönünden insanları aldatırlar, yani iman etmediği halde ‘iman ettik’ derler, oysa Allah (cc) onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

„Onlar (kendi akıllarınca) güya Allah’ı ve müminleri aldatırlar. Halbuki onlar ancak kendilerini aldatırlar ve bunun farkında değillerdir.“⁴

¹ Müslim, İmân, 164, H. 283.

² Müslim, İmân, 164, H. 284.

³ Müslim, İmân, 164, H. 283.

Rabbimiz herşeyi bilen el-'Alim'dir. O'nu aldatmak, kandırmak mümkün değildir. Yani insanların kalplerinde gizli olanı dahi bilir ve buna dayanarak samimi Müslüman, mümin olanları da bilir ve onları cennet ile müjdelir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

„İnanıp da güzel işler yapan ve Rablerine gönülden boyun eğenlere gelince, işte onlar cennet ehlidir. Onlar orada ebedî kalırlar.“⁵

Nitekim insanların Allah katında eşit olduklarını, Rabbimizin insanoğlunun ne suretine ne de malına baktığını, sadece kalbine ve amellerine bakıp bize değer vereceğini Resulu Ekrem bizlere bir başka hadisi şerifinde bildirmektedir.⁶ Dolayısıyla tek gayemiz kimseyi ve kendimizi aldatmadan Rabbimizin rızasını kazanmak, Rabbimizin razı olacağı bir kalbe sahip olmaktır.

2. Alışverişte aldatmak

Ne yazık ki günümüz ticaretinde satılan malın ayıbını saklayarak, kusurlu bir malı kaliteliymiş gibi satarak insanları alışverişte aldatanlar oluyor. Allah'ın Resûlu (sav) uzunca bir süre kendisi de ticaretle meşgul olduğundan alım satımın bütün inceliklerini bilip toplumda kardeşlik bağlarını zayıflatan ve güven duygusunu sarsan aldatma ihtimalini ortadan kaldıracak önlemler almıştır. Bu için alışveriş sırasında satıcı ve alıcının, satılan mal ve ona verilecek bedelle ilgili tüm detayları açıklamalarını şart koşmuş, hatta bunu alışverişin bereketi olarak görmüştür.⁷ İnsanlar arası aldatmalar çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır, fakat Resulullah (sav)'ın bu konuda belirgin uyarıları öne çıkmaktadır. Misal: Biri sağmal bir hayvanını satmak istediğinde sütü bol görünmesi için bir kaç gün onu sağmadan bekletmesini Resulullah “aldatma” olarak nitelemiş ve bu davranışın hiç bir Müslümana helal olmadığını ifade etmiştir.

⁴ Bakara sûresi, 2/9.

⁵ Hud Suresi, 11/23.

⁶ Muslim, Birr.

⁷ Ebu Davud, İcâre, 51, H. 3459.

Bununla birlikte hayvan alan bir kimsenin üç gün içinde sağdığı sütün değerini vermek şartıyla onu iade edebileceğini belirterek, aldatmanın ve aldatılmanın önünü kapatmıştır.⁸

3. Aile ve diğer sosyal ilişkilerde aldatmak

Aldatmak ferdi ve toplumsal yıkımlara sebep olacak nitelikte kötü bir davranıştır. Kendisi ailede ve toplumda karşılıklı güveni, karşılıklı dayanışmayı sarsar, çatışmalara götürür, adaleti engeller, zulme yol açar. Kısacası birisini aldatmak zulümdür, ki Allahu Teala bir çok ayetinde de belirttiği gibi zulmedenleri sevmez:

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

„İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, Allah onların mükâfatlarını eksiksiz verecektir. Allah zalimler ise sevmez.“⁹

Dolayısıyla başkalarına yol gösterirken doğrudan ve haktan ayrılmamak gerekmektedir. Zira bir Müslüman ancak hakkı tavsiye edebilir.¹⁰ Kendisiyle danışanı yanlış ve zarar verecek şekilde yönlendirmek de bir aldatmadır. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurmaktadır:

وَمَنْ أَشَارَ عَلَىٰ أَخِيهِ بِأَمْرٍ يَعْلَمُ أَنَّ الرُّشْدَ فِي غَيْرِهِ فَقَدْ خَانَهُ

“Her kim kardeşine bile bile gerçek dışı bir tavsiyede bulunursa, kardeşine ihanet etmiş olur.”¹¹

Demek ki birisini aldatmak ihanettir. Şayet insanlar arası ilişkilerde adalet, eşitlik, doğru sözlülük, samimiyet gibi temel ahlaki değerler esas alınır, toplumda huzur ve saadet tesis etmiş olunur. Aksi takdirde bu değerlerin yerini haksızlık, yalan ve aldatma gibi toplumu birbirine düşüren, kardeşlik bağlarını koparan, güven ortamını zedeleyen hususların alması kaçınılmazdır. Bu bağlamda Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurmaktadır:

مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرَعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً، فَلَمْ يَحْطُهَا بِنَصِيحَةٍ، إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

⁸ Hadislerle İslam s. 730.

⁹ Ali İmran 3/57.

¹⁰ Asr suresi 103/3.

¹¹ Ebu Davud, İlim, 8.

“Allah’ın kendisine yöneticilik verip de yönettiği kimseleri sadakat ve samimiyetle koruyup gözetmeyen kimse, cennetin kokusunu alamaz.”¹²

Ne yazık ki günümüz de eşler arasında aldatmanın ve aldanmanın arttığını ve bu felaketin aile bağlarını koparıp toplumu tahrip ettiğini görüyoruz. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav)’in bir aile kurmanın ilk basamağında, yani eş seçiminde, şeffaf, içten ve dürüst olmayı önemsemiş, ve evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmelerini, tanımalarını istemiş, müstakbel eşlerin birbirleri arasında yakınlık ve muhabbet sağlanmasını gerekli görmüştür. Dolayısıyla Muğire bin Şube (ra) Peygamberimize (sav) gelerek Medineli Müslümanlardan olan bir hanımla evlenmek istediğini söyleyince, Resulullah (sav), ‘*Onu gördün mü?*’ diye sormuştur. Muğire ‘*Hayır!*’ cevabını verince, Allah Resulu (sav), ‘*Öyle ise, git de onu gör! Zira ensarın gözlerinde bir farklılık (küçüklük) vardır.*’ buyurmuştur.¹³ Bu aşamada yapmacık ve hilekar davranışlar ile hiç şüphesiz evliliğin sağlam temeller üzerine inşa edilmediği ileriki zamanda müşahede edilir.

Yapmacık, hilekar ve aldatıcı davranışlara karşı Peygamberimiz (sav) küçük Enes bin Malik (ra)’e samimiyet ve sadakati öğütlerken ona ve onun şahsında tüm Müslümanlara öyle bir yol çizdi ki, ona sahip çıkmak cennete iletmektedir. O da Rasulullah (sav)’ın Sünnetidir: “*Yavrucuğum! Kalbinde herhangi birine karşı bir aldatma (samimiyetsizlik) bulunmadan sabahlayabilecek ya da akşamlayabileceksen, bunu yap! Yavrucuğum! İşte bu benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimi yaşatırsa, beni sevmiş demektir. Kim de beni severse, cennette benimle birlikte olur.*”¹⁴

Aldatmak ailede ve toplumda karşılıklı güveni, karşılıklı dayanışmayı sarsar, çatışmalara götürür, adaleti engeller, zulme yol açar. Bir yerde insanlar birbirlerine güvenemiyorsa, orada huzur olması mümkün değildir.

Alınacak Dersler:

- 1) Bir Müslüman hiç kimseyi aldatamaz, hiç kimseyi kandıramaz, hiç kimseye oyun oynayamaz.
- 2) Münafıklar Allahı ve Müslümanları iman ile aldattıklarını zannederler, yalnız kendilerini aldatırlar.

¹² Buhari, Ahkam, 8.

¹³ Muslim, Nikah, 74.

¹⁴ Tirmizi, İlim, 16.

- 3) Adalet, eşitlik, doğru sözlülük, samimiyet gibi temel ahlaki değerler insanlararası ilişkilerde esas alınmalıdır.
- 4) Sadakat ve samimiyeti anlayabilmek için Peygamber Efendimiz (sav)'in sünnetini takip etmeliyiz.

Bu hafta Ödev:

Hud Suresinin 112. Ayetinin tefsirini okuyunuz. Bu ayet üzerine tefekkür ediniz.

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

‘Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz O, yaptıklarınızı hakkıyla görür.’